

Naturskyddsföreningen
Mariestad

Till

Volvo Battery Mariestad Operation AB

John G Grönvalls plats

541 36 Skövde

E-post: function.mariestad@volvo.com

Samrådsyttrande angående ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för anläggande och drift av batterifabrik i Korstorp, Mariestad

Inledning

Mariestads naturskyddsförening arbetar för att bevara naturmiljöer och skydda de biologiska värdena i vår omgivning. Vänern som vattenreservoar och hemvist för ett stort antal organismer får inte riskeras med en exploatering som säger sig skydda andra omistliga värden som hotas av fossila bränslen.

Mariestads Naturskyddsförening ser positivt på omställningen av vårt samhälle men efterfrågar en helhetsbild av hur denna exploatering av vår närmiljö kan försvaras utifrån den förlust av känsliga naturmiljöer, skövling av skogsmark och försvunnen biologisk mångfald som nu sker i Mariestad.

Hur ser livscykelanalysen ut gällande denna exploatering och dess påverkan och hur kan dess klimatpåverkan jämföras med det fossila samhället? Påståendet om 100% säkra, 100% fossilfria och 100% mer produktiva lösningar och att vara fossilfritt 2040 klingar tomt när man ser konsekvenserna av exploateringen. Detta både under byggtiden och under produktionsfasen, men även när batterierna är omoderna, hur återskapar vi då området?

Mycket av beskrivna förutsättningar kring dagvattenhantering, biologisk mångfald mm bygger på hur det ser ut i området idag och att Volvos etablering är den enda i ett område omgivet av åkrar, skog mm. Läger man till förutsättningarna i den pågående Fördjupade översiktsplanen där flera industrietableringar förbereds i kommunen så blir förutsättningarna helt annorlunda och det är av stor vikt att man tar hänsyn till detta.

Påverkan av naturmiljön i vattnet, marken och luften

En av de största farhågorna med det föreslagna alternativet är påverkan på sjöns ekosystem. Vilka studier har gjorts i sötvatten om naturens påverkan av ett varmare vatten i en omvärld med global uppvärmning? Små temperaturskillnader är det som skiljer en kris i sötvattensekosystem från en katastrof. Vi är alla beroende av ett fungerande ekosystem som ger oss förutsättningar för att leva. Mariestadssjöns liv ger oss vatten att dricka, fisk att äta och syre att andas. För oss har sjön omistliga värden som inte kan äventyras med en kylledning om inte miljöhänsynen är så mycket bättre och planer för hur misstag kan undvikas under processen fullständigt tillgodoses.

I samrådsunderlaget anges att utsläpp av varmvatten förväntas orsaka varaktigt förhöjda vattentemperaturer i ett område i anslutning till utsläppspunkten. Under vissa tider på året kan temperaturskillnaden vara över 10 grader precis runt utsläppet. Området med varmare vatten kommer vintertid innebära att isen försvagas eller att en vak uppstår. Volvo bedömer att den lokala temperaturskillnaden kan påverka artsammansättningen i området, till exempel genom att varmvattenarter gynnas och kallvattenarter missgynnas lokalt. Naturskyddsföreningen önskar svar på vilka arter som särskilt kan påverkas, både direkt och indirekt och vilka effekter en förändrad artsammansättning lokalt kan få för omgivande ekosystem som helhet.

Val av ledningsdragning påverkar den biologiska miljön negativt. Det är frågan om ett mycket stort ingrepp i naturen med ett 40 m brett dike som ska grävas, borras och sprängas ner från Korstorp till mitten av Mariestadsfjärden. Vi understryker vikten av att bevara biologisk mångfald och att hänsyn tas till alla de miljöer som finns utmed den planerade sträckningen i luft, på land och i vatten. Det är av största vikt att byggprocessen sker säkert för omgivande miljö.

Ofta är grumligt vatten ett problem som hindrar fiskens lek. Vad vet man i övrigt om riskerna för fisken vad gäller lekmöjligheter och stimbildning när så stora ingrepp görs i sjön?

Varför diskuteras fler alternativa vattenintag än Mariestadssjön? Det känns onödigt att diskutera sträckningen också utanför Onsö om Mariestadssjön är ett alternativ. Påverkan på Väneren, naturen och oss människor blir ännu större vid förlängning av kylvattenledningarna till Värmlandssjön. Behovet av kylvatten måste minimeras och kylvattenledningarna förläggas utan påverkan på den yttre skärgården. Vi undrar också vilket samläggningssalternativ ni ser med en ledning utanför Onsö.

Hur har avvägningen av plats för pumpstationerna gjorts?

Vilka garantier finns för att kompensationsåtgärder för skyddsvärda arter och värdefulla miljöer på annans mark bevaras över tid? Hur påverkas skyddsvärda områden utanför planområdet av att buffertzoner med lägre skyddsvärde försvinner? Hur ska man bilda eller upprätthålla skydds- och kompensationsåtgärder för de områden där batterifabriken, sjövattenledningen och pumpstationen byggs. Volvo äger ingen mark utanför detaljplanerat område så hur gör man för att uppnå detta och att det efterhålls på till exempel en privat fastighetsägares mark? Hela

Vänerskärgården måste hållas fri från industriella föroreningar, Volvo bör i kompensation jobba för att skydda Vänerskärgården för den påverkan batterifabriken och sjövattnedningen får på omgivningen och Vänern.

Det är viktigt att så lite påverkan som möjligt på kultur och naturmiljöer eftersträvas. Områden där sjövattnedningen förläggs på land ska återställas.

Vatten – Grundvatten

Hur kompenseras påverkan på grundvatten under anläggningsskedet och därefter? Vilka åtgärder vidtar Volvo?

När så stora ytor hårdgörs kan inte naturlig bildning av grundvatten ske. Grundvattenströmmarna runt om fabriksområdet kommer att påverkas. Hur kompenseras då de närliggande grundvattentäkterna? Grundvatten under Bångahagens soptipp kommer sannolikt att röra sig när nivåerna österut ändras. Vattenledningen riskerar att korsa bäckarna i Snapenskogen, se bilaga 2.

Vatten - Dricksvatten

Mariestadsfjärden är Mariestads kommuns dricksvattenintag. Vänern är dricksvatten för många kommuner i gamla Skaraborg samt ett antal kommuner i Dalsland och Värmland. Vårt dricksvatten är mer livsnödvändigt än allt annat i detta sammanhang. Här får inga risker tas. Intag dricksvatten se bilaga 1

Vatten - Dagvatten

Belastningen via dagvatten kommer att öka när naturmark ersätts med hårdgjorda ytor och byggnader. Den planerade fabriken kommer att bestå av många stora byggnader. Även om effekterna av dagvatten för närvarande anses vara obetydliga av Volvo, kommer dessa beräkningar att behöva justeras under den fortsatta utvecklingsprocessen av systemet. Vad är den planerade åtgärden för detta?

Vi undrar hur underlaget till flöden genom de föreslagna dammarna beräknas och hur översvämningsproblematik undviks. Vi anser att risk finns för att sediment når de föreslagna dagvattendammarna. Klimatförändringarna gör att större regnmängder faller och att vattnet pga alla hårdgjorda ytor mycket snabbare når dammarna. Vi efterlyser en tydlig dokumentation om hur dammarna ska skötas, underhållas och förbättras. När flödet överstiger de värden som beräknas, vilken plan kommer då att gälla? Hur vet projektören vilka flöden som kommer att rinna genom sedimentsdammarna? Om för höga flöden gör så att miljöskadliga sediment lossnar och följer med, vad planeras då för åtgärd? Vilka erfarenheter ligger till grund för att låta olja följa med ut i dammarna? I så fall hur påverkar den toxiska effekten från dessa oljor livet i dammarna? Vi uppfattar att dammarnas förmåga att hysa biologiska organismer är en del av reningen i sedimentsdammarna. Det är viktigt att fastläggningen av ämnen i sedimentet är permanent. Vi anser att olja ska avskiljas, innan de når sedimentsdammarna, genom separata oljeavskiljare.

Naturskyddsföreningen

Mariestad

Skrivningen om PFAS som behandlas i dagvattnet anser vi är en viktig del av dagvattenhanteringen. Det är viktigt att PFAS fjärnas och hanteras så att inga skador på miljön uppstår.

Vatten – ledningarna till Vänern

Se bilaga 2 och 3

Vatten - Kylvatten

Naturskyddsföreningen är mycket oroad för temperaturökning i Mariestadssjön gällande området runt utsläppspunkter och i dess omgivningar. För den biologiska miljön i sjön är det viktigt att temperaturen på det tillförda vattnet inte är högre än temperaturen på det utvunna vattnet. Dagens dokumentation ger inte tillräckligt med information om hur detta faktiskt kommer att uppnås i praktiken. Kylvattnet får inte påverka Mariestadssjöns biologiska status. Detta måste utredas ordentligt och lösas före produktionsstarten. Hur vet vi hur det kommer att påverka? Vilka andra sötvattenssystem har värmts upp på detta sätt? Har alla andra möjligheter till kylning tagits med i beräkningarna? Om en för stor mängd kylvatten värmer upp Vänern vilka åtgärder planeras då?

Tillvaratagandet av värmeöverskott, särskilt när det handlar om så stora mängder som alstras vid driften av en batterifabrik, måste av ekologiska skäl, men även av EU-rättsliga skäl, tas med i planeringen redan från början. Har andra kylmetoder än naturkyllning avvägts? Metoder som kyltorn, fjärrvärme, växthus, vattenodlingar mm? Metoder för att använda låga temperaturer för att omvandla värme till elenergi? Vilka är de konkreta planerna och hur snart kommer infrastrukturen för användning av spillvärme/värmeöverskott att vara klar? Detta behöver lösas före produktionsstart och kanske det kan minska dimensionskraven på returvattenledningarna.

Vatten - Energi

Anläggningen har stora behov av energi/el. Att då kyla bort varmt vatten måste vara dålig hushållning med begränsade resurser, varför en genomtänkt användning av överskottsenergin är av största vikt. Vi anser att nuvarande energiplan är ofullständig i detta avseende. Även Energimyndigheten borde ha synpunkter i frågan.

Vatten - Processvatten

Utsläpp av renat processvatten? Risker för läckage av processvatten i kylvattnet behöver utredas.

Rejektvatten ska komma tillbaka till Vänern. Det står skrivet att det överskottsvatten som produceras genom rengöring av processvattnet (=Rejektvatten) inte tillförs några föroreningar och därför krävs ingen rening! Kan detta garanteras? Det står dessutom att man undersöker tillsatser/metoder för att undvika legionella i kylsystemet. Vilka tillsatser/metoder kan bli aktuella?

Naturskyddsföreningen

Mariestad

Vatten - Avloppsvatten

I figur 23 redovisas en principskiss över möjliga strömmar för processavloppsvattnet. Där nämns det att "eventuellt kommer kondensering av utgående luft att ske inom anodtillverkningen vilket även det ger upphov till ett avloppsvatten." Betyder detta att Volvo kommer att bygga ett reningsverk, och i så fall var kommer det att placeras?

Det beskrivs att det ännu inte finns något BREF-dokument för produktion av battericeller och därför används liknande dokument för BAT-bedömningen. Naturskyddsföreningen anser att det är en risk att det inte finns ett upprättat BREF-dokument för battericellsproduktion. Av underlaget framgår att denna anläggning innebär helt nya processer i fråga om förfarande och storlek, som måste övervakas noggrant av alla berörda parter för att förhindra kortsiktiga och långsiktiga skador på alla naturmiljöer.

Naturskyddsföreningen anser att mängden och typen av rening av processavloppsvattnet är av grundläggande betydelse med hänsyn till den potentiella påverkan på miljön i sjön. Det är viktigt att ha i minnet att kemikalier som idag bedöms harmlösa kan bedömas på ett helt annat sätt inom ett antal år.

Biprodukter och avfallsfrågor

Det framgår av underlaget att inga utsläpp av några giftiga partiklar eller gaser kommer att ske från fabriken. Är det ens möjligt att garantera när man inte vet exakt vad för material man kommer arbeta med i fabriken? Hur handhar man processavfall på ett säkert sätt så att inga gifter hamnar i naturen?

Buller från fabriken måste minimeras och undvikas helt vid pumpstationerna.

Planområdet angränsar till två förorenade områden som båda anses medföra hög risk för människa och miljö; en tidigare bilskrot och Bångahagens avfallsanläggning. Dessutom gränsar området till torv förorenad med PFAS. Torvjorden får enligt detaljplan inte bebyggas, på grund av spridningsrisk. Halterna PFAS är måttliga till höga och avtar med avstånd från E20, men halterna bedöms också vara uthålliga i diken som går från källområdet genom en sumpskog som kan antas ha höga naturvärden. Naturskyddsföreningen ser en risk för att lakvatten från Bångahagens avfallsanläggning sprids om grundvattennivån sänks inom Volvos verksamhetsområde. Åtgärder för att helt säkert förhindra spridning av lakvatten måste vidtas.

Vidare oroas Naturskyddsföreningen av planerna på att anlägga en dagvattenledning, internväg och gång-/cykelväg genom sumpskogen med PFAS-förorenade diken. Det går inte att utesluta att störningar i området kan orsaka spridning av PFAS till omkringliggande natur och i värsta fall även till Tidån och Väneren. Det skulle inte bara kunna orsaka katastrof för djur och natur, utan skulle också kunna leda till föroreningar av dricksvatten, med allvarliga sjukdomsrisiker som följd. Därav bör de PFAS-förorenade diken och andra förorenade områden lämnas med mycket goda marginaler tills de sanerats.

Transporter till Korstorp och planerade externa byggplatser

En så stor industri skapar naturligtvis ett stort behov av transporter av såväl människor som varor av olika slag, till och från fabriken.

Transporter till och från anläggningen är risker som vi tycker är underskattade. Även transporter till den föreslagna förlängningen av ledningen över Dillö ger stora risker då den vägen har begränsad bärighet och är för smal för tunga transporter under en eventuell byggtid och för service av pumpstationen. Möjligheten till säkra transporter ut till Dillö är ytterst begränsad. Vår kännedom om möjligheterna att nå Viksnäsudde är begränsade men vi anser att även dit måste man ta hänsyn till säkra transporter.

Tål vägnätet mellan Skövde, Falköping, Skara, Mariestad den föreslagna transportökningen? Är det inte dags att hitta en ny transportlösning av personer än bilar? Batterifabriken ska ju finnas med i ett nytt samhälle med nya lösningar för minska klimatpåverkan och ekologiskt fotavtryck. Där ska antalet bilar för persontransporter minimeras och antalet parkeringsplatser minskas ner.

Materialtransporterna till och från anläggningen är särskilt riskfyllda. Dels p.g.a. mängden transporter men också p.g.a. de varor (giftiga, brandfarliga mm) som transporteras till eller från fabriksområdet. Olyckor sker alltid på vägen. Här är dock frågan hur allvarliga effekter detta kommer att få för vår livsmiljö. Transporter av insatsvaror och färdiga produkter påverkar omgivningen och medför risker.

Risker och säkerhet

I samrådsdokumentet redovisas olika tänkbara säkerhetsaspekter och risker med verksamheten. Fabriken kommer att hantera flera brandfarliga, toxiska, explosiva och miljöfarliga ämnen t.ex. ammoniak och aktivt katodmaterial. Riskerna med hanteringen i verksamheten är så stora att seveso-tillstånd krävs.

Naturskyddsföreningen poängterar det absolut livsnödvändiga i att ha bra säkerhetsföreskrifter och rutiner i verksamheten och att se till att dessa efterlevs minutiöst. Riskerna är annars stora både för de anställda i verksamheten och boende i Mariestads tätort. En olycka till exempel brand i fabriken kan ge bestående eller långvariga skador både avseende människor och natur och detta får inte inträffa.

Transportering, lossning och lagring av kemikalierna kräver ett säkert system där människor och natur inte riskerar att skadas. Alla processer i fabriken måste säkras så att inga giftiga ämnen sprids i fabriken eller ut i naturen.

Spridningsberäkningar för ammoniakutsläpp måste göras och alla åtgärder vidtas för att begränsa risker och spridning.

Kontaminerat släckvatten måste också kunna omhändertas på ett sätt så att det inte släpps ut i naturen och det behöver tas om hand avskilt från dagvattnet där man kommer att nyttja sedimenteringsdammar.

Naturskyddsföreningen

Mariestad

Slutkommentar

Politikerna i Mariestad och Volvo lyckades till en början skapa höga förväntningar hos befolkningen om fördelarna med den planerade battericellsfabriken. Vi befarar att det pris som medborgarna i Mariestad kommer att få betala blir högre än nyttan. Efter presentationen av projektet har många människor nu insett att det är långt fler än de som bor i omedelbar närhet av den enorma fabriken som kommer att påverkas negativt.

Det stora markbehovet för elledningar, rörledningssystemen till Vänern och deras fortsättning förbi eller över skärgårdsöarna, den stora trafikmängden, buller och försämrad luftkvalitet kommer att påverka alla boende i större eller mindre utsträckning, både under byggfasen och under driften.

Det gigantiska energibehovet och att sedan behöva kyla bort energin genom utsläpp i Vänern är dåligt resursutnyttjande och oförenligt med hänsynsreglerna i kap. 2 Miljöbalken. Den ev. förlängningen av vattenledningen till Värmlandssjön anser vi särskilt oförenlig med lagkraven.

Därtill kommer, som redan nämnts, enorma risker för olyckor, som permanent kan skada och till och med förstöra livsmiljöer för människor och djur. Hur Volvo hanterar alla dessa negativa effekter och möjliga risker kommer att avgöra den fortsatta acceptansen här lokalt och acceptansen av liknande projekt som planeras på andra håll i framtiden.

Mariestads Naturskyddsförening

Bilagor

Bilaga 1 -3